

Raad voor Cultuur

Aan
De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
P/a de Algemene Rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp

Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden *Emancipatie en gelijke behandeling* over de periode vanaf 1945
voor de zorgdragers: de minister van Defensie, de minister van Financiën, de minister van Justitie, de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister van Verkeer en Waterstaat, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

Mijnheer de Staatssecretaris,

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de bovengenoemde ministers u, in hun hoedanigheid van zorgdrager in de zin van de Archiefwet 1995, hebben verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein *Emancipatie en gelijke behandeling* over de periode vanaf 1945.
In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Door personele wisselingen bij het secretariaat van de Raad hebben deze adviezen langer op zich laten wachten. De Raad verontschuldigt zich voor de ontstane vertraging. Hierbij biedt hij u alsnog zijn bevindingen aan.
2. De Raad heeft deze ontwerplijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 4 en 5 uitgewerkt. Mits rekening wordt gehouden met zijn aanbevelingen, adviseert de Raad u deze selectielijst vast te stellen met uitzondering van die gedeelten die *niet* zijn gebaseerd op het rapport institutioneel onderzoek over de periode 1965-1998 dat aan de lijst ten grondslag ligt en met uitzondering van de handelingen van de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en de Interdepartementale Coördinatiecommissie Personeelsbeleid Rijksdienst.

De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden in de

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 070 - 310 66 86
Telefax 070 - 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Datum

Uw kenmerk
C/S/02/2952
Uw brief van
03-09-2002
Ons kenmerk
arc-2002.4707/2

paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies mede beantwoord.
De bijlage bij dit advies bevat een aantal concrete aanbevelingen voor redactionele verbeteringen die de bruikbaarheid van de lijst kunnen bevorderen en misverstanden over de interpretatie van handelingen kunnen voorkomen.

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

§ 3.1. *Ontwerplijst*

Deze ontwerplijst is als basisselectiedocument tot stand gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan het ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport *Emanciperen kun je leren. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein emancipatie en gelijke behandeling, 1965-1998* (Den Haag 2001, nog niet gepubliceerd).

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-2002.4707/2

§ 3.2. *Driehoeksoverleg*

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerpselectielijsten tot stand komen.

Hieruit is de Raad gebleken, dat dit overleg voor alle aanvragende zorgdragers was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft. Al ten tijde van het driehoeksoverleg is een historicus uitgenodigd om als externe deskundige aan de voorbereiding van de ontwerplijst mee te werken.

§ 3.3. *Terinzagelegging*

De openbare terinzagelegging heeft, zoals uw adviesaanvraag vermeldt, niet geresulteerd in reacties.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerplijst (§ 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3).

§ 4.1. *De reikwijdte van de ontwerplijst*

De ontwerplijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein *Emancipatie en gelijke behandeling*

over een in de lijst niet nader aangeduide periode.

Het rapport institutioneel onderzoek dat aan de lijst ten grondslag ligt, beslaat de periode 1965-1998.

Uw adviesaanvraag spreekt echter over vaststelling voor de periode vanaf 1945.

De Raad voorziet in dat geval problemen en onduidelijkheden bij het onderhoud van deze lijst. De periodisering 'vanaf 1945' suggereert dat de lijst geldig, bruikbaar en dekkend is voor de gehele periode na 1945, terwijl dat niet zeker is voor de jaren vóór 1965 en na 1998. Daarom adviseert de Raad u deze selectielijst vast te stellen met uitzondering van die gedeelten die *niet* zijn gebaseerd op het rapport institutioneel onderzoek over de periode 1965-1998.

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-2002.4707/2

Overigens heeft het de Raad bevreemd dat het institutioneel onderzoek slechts betrekking heeft op de jaren vanaf 1965. Er was immers, zij het wellicht niet expliciet onder die noemer, voor die tijd toch ook sprake van emancipatiebeleid, bijvoorbeeld de opheffing van de handelingsonbekwaamheid van gehuwde vrouwen in 1957. De Raad vreest dat het feit dat deze selectielijst niet van toepassing zal kunnen zijn op de periode 1945-1965 zal kunnen leiden tot inconsistenties in de selectie van archiefbescheiden over emancipatiebeleid van vóór en van na 1965. Hij adviseert u om na te gaan of er voor de selectie van archiefbescheiden over het emancipatiebeleid van vóór 1965 een geldige vernietigingslijst bestaat en zo ja, hoe deze zich verhoudt tot de voorliggende lijst. Mocht een geldige lijst ontbreken of de bestaande lijst op punten strijdig zijn met de nu voorliggende, dan acht de Raad het wenselijk dat de werking van de nu voorliggende lijst wordt uitgebreid tot de periode vóór 1965. Uiteraard is dan aanvullend institutioneel onderzoek nodig naar de periode 1945-1965.

De Raad constateert met voldoening dat deze ontwerplijst door veel betrokken zorgdragers tegelijk wordt ingediend. De doelmatigheid van het proces wordt daardoor zeer bevorderd.

Om te zorgen dat ook de kwaliteit van de selectielijsten positief wordt beïnvloed door een breed ingezette vaststellingsprocedure, zou er in het driehoeksoverleg expliciet aandacht besteed moeten worden aan de samenhang tussen de handelingen en waarderingen van de verschillende zorgdragers. Dat is in het onderhavige geval nagelaten. De Raad constateert dat dit ten koste is gegaan van de kwaliteit van de lijst. In § 5 wordt dit punt verder uitgewerkt.

Wat betreft de reikwijdte van het zorgdragerschap over de archiefbescheiden die in deze lijst worden beschreven, roepen de lijst en de overige bij de adviesaanvraag gevoegde stukken een aantal vragen op.

De minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk was tot en met 1981 belast met de coördinatie van het emancipatiebeleid. Taakopvolger voor wat betreft emancipatiebeleid

is de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; voor het overige geldt de minister van VWS als zodanig. Waar de zorg voor de archiefbescheiden van de minister van CRM voor het beleidsterrein Emancipatie ligt, is niet zonder meer duidelijk. De minister van SZW werpt zich op als zorgdrager voor deze bescheiden¹ maar noemt de actor minister van CRM niet in zijn vaststellingsaanvraag. Evenmin wordt de minister van CRM genoemd in de opsomming die p. 6 van de ontwerplijst geeft van de actoren onder de zorg van de minister van SZW. De vaststellingsaanvraag van de minister van VWS specificceert de aanvraag wel op het niveau van actoren maar noemt daarbij niet de actor minister van CRM.

Ook het verslag van het driehoeksoverleg geeft geen inzicht in de precieze reikwijdte van de lijst in termen van per zorgdrager gegroepeerde actoren.

De minister van SZW noemt zichzelf in deze vaststellingsprocedure zorgdrager voor de Interdepartementale Coördinatiecommissie Personeelszaken Rijksdienst (ICPR). Het is echter de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties die als zorgdrager voor dit orgaan optreedt. De ICPR komt als actor veelvuldig voor in de diverse selectielijsten op het beleidsterrein Overheidspersoneel die door de minister van BZK zijn opgesteld.

Bovenstaande in overweging nemend, adviseert de Raad de lijst niet vast te stellen voor de actoren minister van CRM en ICPR, omdat voor deze actoren de vaststellingsprocedure niet naar behoren is doorlopen

§ 4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag en de aanvullende rapportage blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria constateert de Raad dat als zodanig de criteria uit 1997 zijn gebruikt, die nog steeds niet formeel zijn vastgesteld. Met vertegenwoordigers van het historisch en het archiefveld is reeds gesproken over de wijze van archiefselectie, m.n. over de mogelijkheden om de culturele component daarvan steviger te verankeren in zowel de selectiemethode als de vaststellingsprocedure van selectielijsten. Hierbij is de kwestie van de inhoud en de status van de selectiecriteria nog niet betrokken, maar dat dat in een later stadium alsnog gebeurt en dat die discussie dan ook zal leiden tot een verruiming van de selectiedoelstelling, lijkt de Raad onvermijdelijk.

De Raad hecht zeer aan deze belangrijke bijstelling van de selectiemethodiek en hoopt dat de gevolgen daarvan voor het

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-2002.4707/2

¹ P. 16 ontwerplijst: "De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is als coördinerend minister voor emancipatie ook als zorgdrager voor de archieven van zijn rechtsvoorganger, de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (1974-1981) aan te merken."

selectiebeleid binnen een redelijke termijn verder zullen worden uitgewerkt en ingevoerd.

§ 4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen.

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er gewoonlijk van uit, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij doorgaans aan, dat ook met het belang van de recht- en bewijszoekenden voldoende rekening is gehouden.

In dit geval heeft de Raad daarover enige twijfel. De neerslag van gelijklopende handelingen (15, 29, 200, 222) wordt voorgedragen voor vernietiging na afloop van termijnen die per zorgdrager verschillen. Dat kan twee dingen betekenen: ofwel de zorgdragers verschillen van inzicht waar het gaat om het afdekken van het belang van de administratie en/of van de recht- en bewijszoekende burger, ofwel de dossieropbouw bij de zorgdragers is zodanig verschillend dat, hoewel men niet wezenlijk van mening verschilt over de waardering van de neerslag, vanuit praktische overwegingen kiest voor een andere (langere) termijn.

In geval van de eerste betekenis zou het verslag driehoeksoverleg minstens moeten verklaren waar de verschillen van inzicht op terug te voeren zijn en idealiter zouden deze verschillen in de loop van het overleg moeten verdwijnen. In het tweede geval is het onnodig en principieel onjuist om dossierwaarderingen op te nemen: de selectielijsten geven sec de waardering van handelingen weer. De in de selectielijsten opgenomen termijnen zijn minimumtermijnen na afloop waarvan vernietiging kan plaatsvinden. Als uitstel van vernietiging handiger is omdat de rest van het dossier een langere vernietigingstermijn kent, staat het de zorgdrager vrij daarnaar te handelen.

De Raad adviseert u om in het vervolg, in driehoeksoverleg met verschillende zorgdragers over ontwerp-selectielijsten met betrekking tot hetzelfde beleidsterrein, expliciet stil te staan bij voorgestelde selectiebeslissingen ten aanzien van gemeenschappelijke handelingen en een eventuele keuze voor uiteenlopende selectiebeslissingen of vernietigingstermijnen in het verslag van het driehoeksoverleg te verantwoorden.

5. *Nadere beoordeling van de ontwerprijst*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerprijst gezien. Deze geeft hem aanleiding tot het plaatsen van de volgende opmerkingen.

Handelingen niet op hun plaats

De handelingen 46, 47, 88, 89, 96-99, 139 en 278 hebben betrekking op de rechtspositie van overheidspersoneel en zijn beter op hun plaats in de selectielijst *Arbeidsvoorwaarden Rijkspersoneel*. Bovendien zijn de in de voorliggende lijst voorgestelde handelingen niet altijd conform de gangbare termijnen voor vergelijkbare handelingen in de selectielijst *Arbeidsvoorwaarden*. De rechten van de werknemers in kwestie kunnen geschaad worden door vroegtijdige vernietiging van bescheiden die als bewijsstukken t.a.v. hun rechtspositie kunnen dienen.

Om die redenen adviseert de Raad u deze handelingen uit de onderhavige ontwerplijst te verwijderen en voor de selectie van de neerslag van deze handelingen gebruik te maken van de selectielijst *Arbeidsvoorwaarden Rijkspersoneel*, die daarvoor voldoende houvast biedt.

Pagina

6

Ons kenmerk

arc-2002.4707/2

Afbakening

Het beleidsterrein heeft raakvlakken met veel andere beleidsterreinen. In de ontwerplijst worden alleen aanpalende beleidsterreinen genoemd die onder de verantwoordelijkheid van de minister van SZW vallen. Andere verwante terreinen en selectielijsten worden niet genoemd, hoewel ze er wel zijn: overheidspersoneel, constitutie en coördinatie minderheden bijvoorbeeld. Zonder heldere en expliciete afbakening en verwijzing naar verwante selectielijsten is een samenhangend selectiebeleid niet mogelijk. De Raad adviseert u daaraan in volgende vaststellingsprocedures meer aandacht te besteden.

Subsidies

Handelingen met betrekking tot subsidieverlening zijn in deze ontwerplijst voorzien van uiteenlopende waarderingen en termijnen zonder dat duidelijk is of, en zo ja waar, die verschillen op zijn terug te voeren. Zo hebben de handelingen 225, 244, 256 en 271 de waardering vernietigen gekregen met een termijn van 5 jaar, is handeling 263 vernietigbaar na 10 jaar en komt de neerslag van handeling 253, 257 en 265 in aanmerking voor bewaring op grond van criterium 5.

De Raad adviseert u de waarderingen van genoemde handelingen te heroverwegen met in achtneming van het belang van het betreffende subsidie-instrument voor de hoofdlijnen van het emancipatiebeleid.

Handeling 21: het toekennen van een vergoeding voor reis- en verblijfkosten, of een andere vergoeding aan een deskundige die de Interdepartementale Coördinatiecommissie Emancipatie bijstaat

De neerslag van deze handeling wordt voorgedragen voor vernietiging na afloop van een termijn van 5 jaar. Vergelijkbare handelingen in de voorliggende lijst, zoals handelingen 35 en 198, zijn voorzien van een termijn van 10 jaar. De selectielijst *Rijksbegroting* hanteert voor neerslag met een fiscaal

verantwoordingsbelang een termijn van 10 jaar en voor neerslag met een financieel verantwoordingsbelang 5 jaar.²

De Raad adviseert u de vernietigingstermijnen voor de neerslag van handeling 21, 35 en 198 daarbij te doen aansluiten.

Handeling 25: het goedkeuren van het reglement voor de werkwijze van de Nationale adviescommissie emancipatie

De voorgestelde vernietigingstermijn van 1 jaar wijkt af van de termijnen die worden voorgesteld voor sterk vergelijkbare handelingen uit deze ontwerplijst, zoals 71 (5 jaar), 68 en 72 (beide 10 jaar). De Raad ziet geen reden voor de uiteenlopende vernietigingstermijnen van deze handelingen. Vanuit het oogpunt van een consistent selectiebeleid adviseert hij u deze termijnen te stroomlijnen.

Pagina

7

Ons kenmerk

arc-2002.4707/2

Handeling 207: het goedkeuren van een bestedingsplan of een werkplan van de Stimuleringsgroep emancipatieonderzoek

De Stimuleringsgroep emancipatieonderzoek stelt zelf een bestedingsplan of werkplan op. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid moet het plan goedkeuren. De neerslag van de eerste handeling, beschreven als nummer 205 in de ontwerplijst, wordt voorgedragen voor bewaring. De neerslag van handeling 207 van de minister heeft een (van een vraagteken voorziene!) waardering vernietigen na verstrijken van 10 jaar.

De neerslag van de handeling van de minister bevat ongetwijfeld het stuk waar het hier om gaat: het goedgekeurde plan. De Raad adviseert u dan ook de waardering van handeling 207 te wijzigen in B 5 en die van handeling 205 in V 10.

Handeling 210: het toekennen van vacatiegelden aan een lid of voorzitter van de Stimuleringsgroep emancipatieonderzoek

Deze handeling kent 2 vernietigingstermijnen: 5 jaar of, als er rechtspositionele of pensioenrechtelijke aanspraken aan ontleend kunnen worden, 75 jaar. De Raad is van mening dat er, als het gaat om vacatiegelden, per definitie geen rechtspositionele of pensioenrechtelijke aanspraken in het geding zijn. Verwijzend naar de opmerking die bij handeling 21 is gemaakt, adviseert de Raad u bij de waardering van handelingen als deze aansluiting te zoeken bij de lijst *Rijksbegroting*.

Handeling 217: het voorbereiden en begeleiden van (wetenschappelijk) onderzoek betreffende de Joke Smit-prijs

² Het gaat om handeling 296 uit de lijst *Rijksbegroting*: "Het uitvoeren van de begroting, waaronder het beschikken over de bedragen die voor het aangaan van verplichtingen en voor het verrichten van uitgaven zijn toegestaan in de begroting waarover hij (lees: de vakminister) het beheer voert (aangaan van verplichtingen; verrichten van betalingen; ontvangen van betalingen; en de administratieve verwerking daarvan)

*Handeling 218: het vaststellen van opdrachten en onderzoeksrapporten
betreffende de Joke Smit-prijs*

Het is gebruikelijk dat het werkproces met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek ter voorbereiding of onderbouwing van beleid op deze wijze wordt gesplitst in twee handelingen. De waardering luidt dan normaliter voor de opdracht en het eindrapport 'bewaren' en voor de voorbereiding en begeleiding 'vernietigen'. In dit geval is die waardering, waarschijnlijk abusievelijk, omgedraaid. De Raad adviseert u de waardering van handeling 217 te wijzigen in V met een termijn van 5 jaar en handeling 218 te waarderen met B op grond van criterium 1.

Pagina

8

Ons kenmerk

arc-2002.4707/2

6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerpselectielijst vast te stellen

- met uitzondering van die gedeelten die *niet* zijn gebaseerd op het rapport institutioneel onderzoek over de periode 1965-1998,
- met uitzondering van de handelingen van de actoren minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
- met uitzondering van de handelingen van de Interdepartementale Coördinatiecommissie Personeelsbeleid Rijksdienst en
- met inachtneming van de hierboven gemaakte opmerkingen.

Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Voorzitter van deze commissie is mw. drs. A.H. Netiv, lid van de Raad. Secretaris is mw. drs. M.C. Windhorst.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris